

Talousarvio vuodelle 2022

4770/02.02.00.00/2021

Yhtymähallitus 15.11.2021 § 249

Lisätiedot	Talusojohtaja Ismo Rouvinen ismo.rouvinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4506
Päätösehdotus	Toimitusjohtaja Pirskanen Ilkka: Yhtymähallitus käy lähetekeskustelun vuoden 2022 talousarvion laadinnasta. Yhtymähallitus merkitsee tiedokseen omistajaohjausneuvottelujen materiaalin ja saattaa sen tiedoksi myös yhtymävaltuustolle.
Päätös	Hyväksyttiin.
Selostus	<p>Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.</p> <p>Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.</p> <p>Siun soten toimintojen siirtyessä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle, kuntayhtymässä ei tehdä taloussuunnitelmaa, vaan ainoastaan talousarvio vuodelle 2022. Asiasta on konsultoitu kuntayhtymän tilintarkastajaa.</p> <p>Talousarvion laadinta on pitkittynyt normaaliaikataulusta mm. myöhennettyjen omistajaohjausneuvottelujen takia. Kaksivaiheisten omistajaohjausneuvottelujen jälkimmäinen kokous pidettiin 2.11.2021, jossa jäsenkuntien maksuosuuksien muutos kiinnitettiin. Omistajien päättämä maksuosuuksien nousu on 3 % kuluvan vuoden maksuosuuksien tasosta. Ympäristöterveydenhuollon maksuosuuksien kasvuksi hyväksyttiin 2 % ja pelastustoimen osuuksien kasvuksi 6,2 %. Talousarviota on sopeutettu maksuosuuspäätöksen jälkeen annettuun kehykseen. Hallitukselle esitellään kokouksessa talousarvion valmitelutilanne.</p> <p>Suunnitellun kokousaikataulun mukaan, talousarvioesitys yhtymävaltuustolle on määrä tehdä 29.11.2021 yhtymähallituksen kokouksessa.</p>

Asian liitteenä on omistajaohjausneuvottelujen pöytäkirja-aineisto.

Yhtymähallitus 29.11.2021 § 258

Päätösehdotus

Toimitusjohtaja Pirskanen Ilkka:

Yhtymähallitus esittää yhtymävaltuustolle, että se hyväksyy talousarvion vuodelle 2022 liitteen mukaisesti.

Edelleen hallitus esittää valtuustolle, että se valtuuttaa virkajohdon tekemään talousarvioon teknisiä yms. korjauksia.

Päätös

Asian käsittelyn aluksi käytiin yleiskeskustelu talousarviosta.

Kokous keskeytettiin lounastauon ajaksi klo 12.35 - 13.14.

Tauon jälkeen talousarviokirja käytiin läpi luvuittain. Hallitus teki yksimielisesti talousarviokirjaan seuraavat muutokset:

2.6. poistetaan 1. kappaleesta lauseen osa 'haluamallamme tavalla ja saamme asiakkaat kerralla haltuun'.

3.4.5. tarkennetaan Liperin kunnalle siirtyvästä peruskouluopetuksesta, että tämä koskee Honkalamella järjestettävää perusopetusta.

3.4.9. lisätään ansionmenetykskorvauksia koskevan kohdan alkuun viittaus Hallintosäännön ansionmenetykskorvauksia käsittelevään pykälään (14 luku 5 §).

4.3. Lisätään kappale:

Pitkäaikaisen lainamäärän kasvattamistarve nettoinvestointien ja pitkäaikaisten lainojen lyhentämisen yhteismäärää enemmän johtuu kuntayhtymän rahoituspolitiikan painopisteen muuttumisesta lyhytaikaista rahoituksesta pitkäaikaiseen rahoitukseen. Muutoksella valmistaudutaan tulevan hyvinvointialueen rahoitusvaateisiin.

5.4.; 8. kappale poistetaan (terveyskeskussairaالاتasoiset palvelut).

5.5.2. Viimeinen kappale: Lähihoitajien oppisopimuskoulutusta... poistetaan lause 'vaikkakin sitä ei voida toteuttaa suunnitellun laajuusena.'

Toimialueiden strategiset tavoitteet ja mittarit -taulukoihin täydennetään kehityskeskustelujen hyödyllisyys ennen valtuuston kokousta, jos tieto käytettävissä.

Päätösehdotus hyväksyttiin edellä kuvatuilla muutoksilla.

Merkittiin pöytäkirjaan, että seuraavat henkilöt poistuivat kokouksesta

tämän asian käsittelyn aikana:

* Eero Reijonen klo 12.25

* Tuula Parikka klo 12.35

* Timo Paakkunainen klo 13.59

Selostus

Kuntalain 110 § mukaisesti valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kuntayhtymälle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Samassa yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntayhtymän strategiaa ja edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Valtuusto vastaa kuntayhtymän toiminnasta ja taloudesta, joten juuri valmistunut ta-kirja on valtuuston toiminnan ja talouden ohjausväline.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouksien kuntayhtymän tehtävänä on järjestää jäsenkuntiensa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla lainsäädännön mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, jotka eri lakien mukaan ovat jäsenkuntien järjestämisvastuulla.

Kuntalaki ei velvoita kuntayhtymää laatimaan talousarviota ja -suunnitelmaa kuntayhtymän olemassaoloa pidemmäksi ajaksi. Koska vuosi 2022 on kuntayhtymän viimeinen toimintavuosi sote-uudistuksen vuoksi, ei tästä syystä poikkeuksellisesti tässä talousarviokirjassa esitetä lainkaan taloussuunnitteluvuosia ja alijäämien kattaminen on myös tehtävä vuoden 2022 loppuun mennessä.

Kuntayhtymän vuoden 2018 tilinpäätös oli alijäämäinen, joten kuntalain 110 §mukaan kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien eli viimeistään vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Tulevan sote-uudistuksen myötä kuntayhtymän toiminta lakkaa vuoden 2022 lopussa, jolloin myös sillä hetkellä olevat mahdolliset kumulatiiviset alijäämät on katettava.

Vuoden 2022 talousarvio on valmisteltu tilintarkastajan ohjeistuksen mukaan 16,7 milj. euroa ylijäämäiseksi, koska vuoden 2020 tilinpäätöksessä kumulatiivinen alijäämä oli 12,2 milj. euroa ja kuluvan vuoden arvioidaan lokakuun tietojen perusteella muodostuvan 4,5 milj. euroa alijäämäiseksi. Jos talousarviovuodesta muodostuu alijäämäinen, niin omistajakunnat kattavat perussopimuksen mukaisesti peruspääomien suhteessa sen hetkisen kumulatiivisen alijäämän.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouksien kuntayhtymää koskevan perussopimuksen 21 §:n mukaan kuntien yhteisessä omistajaohjauksessa yhtymähallitus neuvottelee kuntien kanssa kuntayhtymän taloudesta ja investointitarpeista. Omistajaohjauksessa marraskuun alussa 2021 jäsenkunnat hyväksyivät sote-kustannusten osalta jäsenkuntien maksuosuuksilla kerättävän euromäärän muutosprosentiksi 3,0 % kuluvan

vuoden alkuperäisestä talousarviosta. Ympäristöterveydenhuollolla vastaava muutosprosentti on 2,0 % sekä pelastustoimella 6,2 %.

Kuntayhtymän omistajille esittämä kasvutarve lakisääteisten palvelujen toteuttamiseksi oli 4,8 %. Omistajaohjauksen määrittämä taso poikkeaa siis 1,8 %-yksikköä kuntayhtymän vähimmäistarpeesta, mikä tarkoitti 11,4 milj. euron sopeuttamistoimenpiteitä budjetin valmistelun viimeisessä vaiheessa. Koska omistajakuntien perussopimuksen 24 § mukaisesti kuntayhtymälle antama talousraami ja siten kuntayhtymän vuoden 2022 talousarvio poikkeaa kuntayhtymän esittämästä vähimmäistarpeesta, sisältyy talousarvion toteutumiseen merkittäviä taloudellisia riskejä.

Omistajaohjausneuvotteluissa omistajille kerrottiin, ettei kansalaisten lakisääteisiä palveluita voida järjestää nykyistä oleellisesti pienemmällä henkilöstöllä. Todellisuudessa kuntayhtymä kärsii monilla osaamisalueilla henkilöstöpulasta. Edelleen omistajille kerrottiin, ettei toimitilojen vähentämisiä voida toteuttaa ilman palvelujen saavutettavuuden heikkenemistä. Ostopalvelujen osalta todettiin olevan merkittäviä hinnankorotuspaineita, koska esim. henkilöstömitoitusten lakisääteinen nosto koskee myös ostopalvelujen tuottajia.

Omistajien tahtotila oli neuvotteluissa, että tuotannollisista ja taloudellisista syistä johtuvat koko kuntayhtymää koskevat YT-neuvottelut ja niistä mahdollisesti seuraavat lomautukset ja irtisanomiset eivät ole sopeuttamistavoitteen saavuttamiseksi keinovalikoimassa. Myöskään palveluverkkoon omistajat eivät halua tehdä palvelutuotantosuunnitelmasta poikkeavia muutoksia.

Budjetin valmistelun viimeisessä vaiheessa tehtyjen sopeuttamistoimenpiteiden ja valtuuston hyväksymän palvelutuotantosuunnitelman toteuttamisen osalta yksittäisiä tuotannollisista ja taloudellisista syistä johtuvia henkilöstöön kohdistuvia toimenpiteitä ei voida kuitenkaan poissulkea talousarviovuoden aikana.

Lisäksi varautumista inflaatioon ja ulkoisten toimijoiden hinnankorotuspaineisiin ei ole pystytty huomioimaan sopeutetussa talousarviossa siinä mittakaavassa kuin sote-toiminnan muuttuva toimintaympäristö olisi vaatinut.

Tämä tarkoittaa sitä, että toimialueiden pitää pyrkiä tekemään asioita uudella entistä kustannustehokkaammalla tavalla vuonna 2022, jotta omistajaohjauksen taloudellinen tahtotila on mahdollista saavuttaa. Tässä onnistumiseen liittyy riskejä, joista osa liittyy toimintaympäristöön esim. koronaepidemian aiheuttamaan tilanteeseen ja osa toiminnan sisäiseen tehokkuuteen esim. henkilöstön jaksamiseen.

Tulevaisuuden osalta voidaan todeta, että alustavien laskelmien mukaan hyvinvointialueen ensimmäisinä toimintavuosina toimintakulut on pystyttävä pitämään hyvin lähellä vuoden 2022 tasoa.

Vuoden 2022 talousarviossa toimintatuottojen yhteismäärä on 786,7 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismäärä vastaavasti 755,4 milj. euroa. Näiden

erien erotuksella eli toimintakatteella katetaan rahoituserien sekä kasvavien poistojen osuus, koska Siun soten viimeisestä toimintavuodesta tavoitellaan emokuntayhtymän sekä liikelaitoksen syntyneiden alijäämien kattamisen takia 16,7 milj. euroa ylijäämäistä tulosta. Strategiasta johdettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on ehdoton edellytys taloudelliseen tavoitteeseen pääsemiseksi.

Talousarviovuoden bruttoinvestoinnit kuntayhtymässä ovat 34,0 milj. euroa, josta Pelastuslaitoksen osuus on 1,6 milj. euroa. Talousarvion valmistelun viimeisessä vaiheessa sopeutettiin koko kuntayhtymän investointisuunnitelmaa. Sopeuttaminen tapahtui Pelastuslaitoksen johtokuntakäsittelyn jälkeen, minkä vuoksi johtokunnan esittämä ja ta- kirjan mukainen investointisuunnitelma eroavat toisistaan n. 0,2 milj. euroa. Investointien painopiste tällä hetkellä on E-siiven peruskorjaushankkeen ensimmäisen vaiheen sekä yhteislaboratoriahankkeen toteuttamisessa. Hankkeet saivat kesällä 2020 STM:n poikkeusluvan ja niiden toteuttaminen on edennyt suunnitelmien mukaisesti siten, että hankekokonaisuuden arvioidaan valmistuvan vuoden 2026 alkupuolella. Hankekokonaisuuden rakentamiskustannukset väistötiloineen ovat n. 62 milj. euroa, josta talousarviovuoden kustannusten arvioidaan olevan n. 15,4 milj. euroa. Vuonna 2022 on käytettävä erityisen suurta tarveharkintaa uusien investointihankkeiden aloittamisessa, kunnes tulevan hyvinvointialueen investointimahdollisuudet ovat selvillä.

Valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan tulevassa vuoden 2022 tilinpäätöksessä.

Kuntayhtymän talousarvio 2022 on esityslistan liitteenä. Tarkastuslautakunnan ja pelastusliikelaitoksen talousarvioesitykset on yhdistetty kuntayhtymän talousarvioon. Liikelaitoksen osalta talousarvion sisältö on referoitu talousarviokirjaan keskeisiltä osiltaan. Lautakunnan ja johtokunnan talousarvioesitykset ovat esityslistan liitteinä.

Talousarvioesitys on käsitelty yhteistyötoimikunnassa 24.11.2021. Toimikunta kävi keskustelua taloustilanteesta ja totesi mm. ristiriidan rahoituksen sekä lakisääteisten palvelujen ja palveluverkon ennallaan pitämisen välillä, ja että onko jokainen osto ja palvelusetelin käyttö harkittu tarkoin? Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialuejohtaja totesi ostopalvelujen käytön olleen välttämätöntä henkilöstöressursivajausten vuoksi. Tehy ja Super ilmoittivat jättävänsä asiaan kirjalliset lausunnot, joista Tehyn lausunto on esityslistan liitteenä. Super toimittaa lausunnon myöhemmin, ja se liitetään kokousmateriaaliin.